

โลกหลังวิกฤติ Covid-19 (ตอนที่5)

HIGHLIGHT :

- โลกหลังวิกฤติ Covid-19 (ตอนที่ 5) สรุปประเด็นสำคัญของผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสายการบิน (Airline Industry) หรืออุตสาหกรรมการเดินทางทางอากาศ (Aviation Sector) เพื่อนำไปสู่การปรับตัว 7 เรื่อง จากบทความของ Lorene Fauvelle เรื่อง “Covid-19 : 7 specific impacts on the future of the aviation sector”

เวลาในการอ่าน 5 นาที

บทความชุด โลกหลังวิกฤติ Covid-19

สรุปโดย ดร.กฤษฎา เสกตระกูล, CFP

รองผู้จัดการ หัวหน้าสายงานพัฒนาความยั่งยืนตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

- [ตอนที่ 1](#) : สรุปประเด็นสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ลักษณะพื้นฐาน (Fundamental Changes) ในชีวิตและสังคมของมนุษย์ 8 ประการ ของคุณ Suzy Taherian จากบทความในนิตยสาร Forbes, “The New World : How The World Will Be Different After COVID-19”
- [ตอนที่ 2](#) : 3 ประเด็น การเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจในโลกหลังวิกฤติ Covid-19 1) ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้คนจาก “เมืองหลัก” ไปสู่ “เมืองรอง” 2) ลักษณะการออกแบบสถานที่ทำงานเพื่อรองรับ “Social Distancing” และ 3) ลักษณะการซื้อของในซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านของชำในยุค “Social Distancing”
- [ตอนที่ 3](#) : การเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจในธุรกิจร้านอาหาร ของ Bruce Reinstein จากบทความ “COVID-19 will forever change the food service industry” ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านผู้บริโภค และการเตรียมตัวของผู้ประกอบการ
- [ตอนที่ 4](#) : คำแนะนำในการปรับตัวของธุรกิจบริการ “Hospitality Industry” 9 ประการ ซึ่งครอบคลุมธุรกิจโรงแรม ภัตตาคารและธุรกิจท่องเที่ยว จากบทความของ Graham Harriman FIH เรื่อง “ How will hospitality service change post Covid-19?”

ในตอนที่ 5 ของบทความชุดนี้จะพาผู้อ่านไปดูผลกระทบของ Covid-19 ที่มีต่ออุตสาหกรรมสายการบิน (Airline Industry) หรืออุตสาหกรรมการเดินทางทางอากาศ (Aviation Sector) ซึ่งเราได้เห็นสภาพกันชัดเจนอยู่แล้วว่าในช่วงระบาดของ Covid-19 อย่างรุนแรงนั้น ประเทศต่างๆ พากันปิดน่านฟ้า มีการควบคุมการเดินทางทางอากาศจนถึงขั้นการสั่งสายการบินต่างๆ หยุดบิน หรือจำเป็นต้องหยุดบินเพราะไม่คุ้มกับค่าใช้จ่าย ธุรกิจการบินต้องปรับตัวอย่างมาก แม้เมื่อมีการผ่อนคลายเป็นแล้ว ก็ยังมีผลกระทบต่อรูปแบบการเดินทาง ในอนาคตการเดินทางลักษณะนี้ในขณะที่ยังไม่มีวัคซีนหรือยารักษา Covid-19 สภาพ New Normal ของการเดินทางจะทำให้ธุรกิจสายการบินต้องปรับตัวต่างไปจากเดิมอย่างมาก

บทความ “Covid-19 : 7 specific impacts on the future of the aviation sector” โดย Lorene Fauvelle ใน intotheminds.com เมื่อ 13 เมษายน 2563 สรุปประเด็นสำคัญของผลกระทบต่อเพื่อนำไปสู่การปรับตัวไว้ 7 เรื่องดังนี้

1. การควบรวมกิจการสายการบินจะมีมากขึ้น (Massive consolidation)

การลดการเดินทางแบบจับพลันทันทีและเหตุการณ์ดังกล่าวนี้ดำรงอยู่เป็นเวลานาน เป็น “Shock” ครั้งสำคัญที่อุตสาหกรรมการบินไม่เคยพบมาก่อน ส่งผลที่รุนแรงทางลบต่อรายได้ ผลกำไร และสถานะการเงินของสายการบินต่างๆ เนื่องจากธุรกิจการบินเป็นธุรกิจที่มีการลงทุนสูง ในขณะที่การแข่งขันที่รุนแรงที่ผ่านมาทำให้มีกำไร หรือ “Margin” ต่ำ สายการบินใดที่แต่เดิมมีสภาพที่อ่อนแออยู่แล้ว ในรอบนี้มีการคาดการณ์ว่าจะได้เห็นธุรกิจการบินต้องล้มละลายไปอีกจำนวนมาก และจะมีการปรับตัวโดยการกีดกันจากเจ้าหนี้อย่างมาก เนื่องจากกลัวจะเป็นหนี้เสียก้อนใหญ่ และไม่ยอมให้ล้มไปเพราะอย่างไรเสีย การมีสายการบินยังคงมีความจำเป็นต่อการเดินทางภายในและระหว่างประเทศ แต่ก็จะต้องมีการบังคับให้ลดขนาดกิจการเดิมลงมาแบบรุนแรงเพื่อลดค่าใช้จ่ายและสนับสนุนให้ควบรวมกิจการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ หากในแต่ละประเทศมีสายการบินในจำนวนมากเกินไป

2. ความต้องการการเดินทางที่มีแนวโน้มที่ลดลง (Low demand)

ระหว่างที่ยังต้องอยู่กับ Covid-19 ผู้โดยสารจะมีการปรับพฤติกรรมการเดินทาง (Modify their behaviour) โดยลดความถี่ในการเดินทางเพื่อลดความเสี่ยง ซึ่งจะกระทบโดยตรงต่อยอดขายของสายการบิน อีกทั้งจำนวนที่นั่งของเครื่องบินก็จะต้องลดลงเพื่อรักษาระยะห่างทางสังคมตามข้อกำหนดซึ่งกระทบทางลบต่อรายได้ แนวทางการรักษารายได้ของสายการบิน อาจเลือกใช้การขึ้นค่าโดยสาร แต่ก็ส่งผลให้ลูกค้าลดการเดินทางโดยไม่จำเป็น ธุรกิจสายการบินจึงต้องปรับตัวอย่างมากในการสร้างสมดุลจากรายได้ที่อาจเติบโตได้ยาก กับต้นทุนที่สูงและต้องบริหารจัดการเพื่อให้อยู่รอด

3. การดูแลความปลอดภัยทางด้านสุขภาพของผู้โดยสารจะมีมากขึ้น (Enhanced security measures)

ในระยะต่อไปจะกลายเป็นความปกติใหม่ที่ก่อนบิน ระหว่างบิน และถึงจุดหมายปลายทางจะมีมาตรการเข้มข้นในการตรวจอุณหภูมิ การสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า การเตรียมจุดแอลกอฮอล์ให้ล้างมืออยู่ในบริเวณท่าอากาศยานและบนเครื่องบิน ซึ่งทำให้ต้องเพิ่มระบบหรือกระบวนการในการทำงาน และมีต้นทุนทั้งเรื่องเวลา และค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น อาจเกิด Applications ใหม่ ๆ ที่ใช้ตรวจสอบ ติดตามผู้โดยสาร เพราะหากมีการแพร่เชื้อจะได้สามารถติดตามแก้ไขการระบาดได้ทันที

4. การเพิ่มสำคัญของท่าอากาศยานที่เป็นศูนย์กลาง (Strengthening the role of hubs)

ในยุคที่ผ่านมา เมืองต่างๆ ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่พยายามจัดให้มีสนามบินที่เมืองของตน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางของประชาชน แต่ในระยะต่อไป หากความถี่ในการเดินทางลดลง สนามบินของเมืองเล็กจะลดบทบาทลง ส่วนสนามบินเมืองใหญ่ที่เป็น “Hub” จะได้รับความสำคัญมากขึ้นในการเป็นศูนย์กลางเชื่อมต่อโดยรถยนต์ หรือรถไฟความเร็วสูงไปยังเมืองอื่นๆ และการบินไปยัง Hub ยังคุ้มค่ากว่าเพราะมี Aircraft load factor ที่สูงกว่า อย่างไรก็ตามท่าอากาศยานเหล่านี้ก็ต้องเตรียมรองรับผู้โดยสารที่จะต้องใช้เวลามากขึ้นในการตรวจ และพื้นที่ที่ต้องนั่งห่างๆ กัน อาจเป็นโอกาสในการขยายธุรกิจเกี่ยวกับ VIP Lounge หรือกลุ่มลูกค้าเป้าหมายชั้นธุรกิจได้มากขึ้น

5. การขยายตัวของรายได้จากบริการรูปแบบใหม่ ๆ (New fee-based services)

มีตัวอย่างของ Low-cost airline เช่น Ryanair ที่พยายามปรับตัวจากเหตุการณ์วิกฤติ Covid-19 โดยคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้โดยสารระหว่างเดินทาง เช่น การจำหน่ายหน้ากากอนามัยให้ลูกค้าหากลูกค้าลืมนำมา เพราะเป็นข้อกำหนดที่ผู้โดยสารทุกคนต้องสวมหน้ากาก หรือการนำเสนอสินค้าที่ลูกค้าจำเป็นต้องใช้ เช่น ถุงมือ เจลแอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่ช่วยให้เกิดความปลอดภัยทางสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งอาจกลายเป็นรายได้บริการในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือจากรายได้ ค่าโดยสาร

6. การหมดยุคของเครื่องบินโดยสารขนาดใหญ่ (The end of giant planes)

มีข่าวว่า Lufthansa กำลังจะเอาเครื่องบิน Airbus A380S จำนวน 6 ลำ ออกจากฝูงบิน ซึ่งเป็นแนวโน้มหนึ่งที่สายการบินต่างๆ จะใช้เครื่องบินขนาดยักษ์ลดลง เนื่องจากจำนวนผู้โดยสารที่อาจลดลงแต่ขณะที่ต้นทุนการบินของเครื่องบินขนาดยักษ์อาจอยู่ในระดับสูง จึงไม่สามารถทำกำไรให้คุ้มค่าได้ สายการบินต่างๆ จะพยายามปรับหรือแม้แต่การสั่งเครื่องบินในขนาดจะต้องคำนวณจำนวนที่นั่งที่มีขนาดเหมาะสมภายใต้ยุค Social distancing แบบนี้

7. การหมดยุคของที่นั่งชั้นหนึ่ง (The end of 1st class)

ที่ผ่านมา แม้ว่าการมีที่นั่งโดยสารชั้นที่ 1 จะเป็นการแบ่งกลุ่มลูกค้าที่ทำให้สายการบินต่างๆ ได้รายได้จากกลุ่มนี้ เพราะค่าโดยสารที่แพง มีบริการดูแลที่ดีเยี่ยม แต่ก็ต้องใช้พื้นที่บริการค่อนข้างมาก ในอนาคตภายใต้ Covid-19 การจัดแบ่งพื้นที่อาจเปลี่ยนไป เพื่อคำนวณให้ได้ Load factor ที่ดีที่สุด ค่าที่ดีที่สุด อาจมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงโดยยุติการจัดพื้นที่แบบดั้งเดิม เช่น ชั้นหนึ่ง ชั้นธุรกิจ และชั้นประหยัด ที่ใช้กันมายาวนาน เป็นรูปแบบอื่นได้

บทความนี้ ออกมาในจังหวะที่ข่าวการฟื้นฟูสายการบินแห่งชาติของเรา “การบินไทย” กำลัง Hot พอดี และในขณะที่สายการบินอื่นๆ ของไทยกำลังเผชิญความยากลำบากกันอยู่ ก็ขอเป็นกำลังใจให้ธุรกิจสายการบินทุกแห่งก้าวผ่านช่วงเวลานี้ไปได้ อย่างไรก็ตาม “การเดินทางทางอากาศ” ถือเป็นความจำเป็นพื้นฐานในยุคปัจจุบันไปแล้ว การปรับตัวในครั้งนี้ก็ขอให้เกิดสภาพ Win-Win แก่ทุกฝ่ายบน New normal ของอุตสาหกรรมการบินต่อไป

Credit : [intotheminds](https://www.intotheminds.com)

สรุปโดย : ดร.กฤษฎา เสกตระกูล, CFP

รองผู้จัดการ หัวหน้าสายงานพัฒนาความยั่งยืนตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย